

MATERIAL DE SUPORT PER LA JORNADA FORMATIVA

TALLER: PROPIETAT INTEL·LECTUAL ALS SERVEIS D'INFORMACIÓ ESPECIALITZATS

13s JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

22 de novembre de 2012

1. Què és la Propietat Intel·lectual? Obres subjectes a drets d'autor.

Són objecte de propietat intel·lectual totes les creacions originals literàries, artístiques o científiques expressades per qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, incloent:

- a) Els llibres, fulletons, impresos, epistolaris, escrits, discursos i allocucions, conferències, informes forenses, explicacions de càtedra i qualsevol altre obra de la mateixa naturalesa.
- b) Les composicions musicals, amb o sense lletra.
- c) Les obres dramàtiques i dramàtic-musicals, les coreografies, les pantomimes i, en general, les obres teatrals.
- d) Les obres cinematogràfiques i altres obres audiovisuals.
- e) Les escultures i les obres de pintura, dibuix, gravat, litografia i les historietes gràfiques o còmics, així com els seus assajos o esbossos i la resta d'obres plàstiques, siguin o no aplicades.
- f) Els projectes, plànols, maquetes i dissenys d'obres arquitectòniques i d'enginyeria.
- g) Els gràfics, mapes i dissenys relatius a la topografia, la geografia i, en general, a la ciència
- h) Les obres fotogràfiques i les expressades per procediment anàleg a la fotografia
- i) Els programes d'ordinador.
- j) El títol d'una obra, quan sigui original, quedarà protegit com a part d'ella.
- k) Obres derivades que també són objecte de propietat intel·lectual:
  - Traduccions i adaptacions
  - Revisions, actualitzacions i anotacions
  - Compendis, resums i extractes
  - Arranjaments musicals
  - Qualsevol transformació d'una obra literària, artística o científica.
  - Obres derivades que també són objecte de propietat intel·lectual:

S'entén per creació aquella obra d'ingeni, d'art o artesanía molt laboriosa, o que reveli una gran inventiva; i serà original sempre que resulti de la inventiva del seu autor, que reflecteixi la seva personalitat, i, a més a més, es creï una cosa nova que no existia anteriorment (que no en copii una altra). És indiferent el suport en què es trobi: paper, una paret, tela, negatiu, arxiu digital, etc.

La LPI espanyola protegeix als autors de nacionalitat espanyola, als nacionals d'altres estats membres de la Unió Europea, als nacionals de tercers països amb residència habitual a Espanya, o als que no la tinguin pel que fa a la publicació de la seva obra per primer cop a Espanya

2. Els drets de propietat intel·lectual.

L'expressió "drets d'autor" fa referència als drets que la llei atorga a les persones que han creat una obra, als drets dels creadors. El dret d'autor neix com un dret personal de l'autor, basat en la relació d'identitat que es dona entre l'autor i la seva creació. Es reconeix que l'obra és expressió de la persona de l'autor i així se'l protegeix, atorgant-li una sèrie de drets morals i patrimonials.

En canvi, quan parlem de drets de propietat intel·lectual no ens referim a tot allò que comprèn l'expressió drets d'autor sinó només a una part, la referida a l'explotació de l'obra: el dret de propietat comporta la facultat de posseir una cosa i disposar-ne. A més a més, fa referència a drets de tipus

patrimonial que poden tenir altres subjectes que nos són els creadors, sobre algunes obres (editors, productors, realitzadors de simples fotografies, etc.).

D'altra banda, dret d'autor i copyright són dos concepcions sobre la propietat literària i artística d'origen i contingut diferents. El primer prové de la família del dret continental, en concret del dret francès, i és el que es fa servir a Europa i a l'estat Espanyol.

El segon prové del dret anglosaxó (common law) i s'aplica fonamentalment als Estats Units. La protecció que dóna es limita estrictament a l'obra, sense tenir en compte els atributs morals del creador en relació a la mateixa, excepte la paternitat; no el considera com un autor pròpiament, però li reconeix drets que determinen les modalitats d'utilització de l'obra. Això comporta, per exemple, que s'aplica el principi de llibertat de pactes, pel qual l'autor pot renunciar a tots els seus drets si així ho vol (això no passa a l'estat Espanyol, ja que com veurem, els drets morals són irrenunciables). Així, el copyright fa referència únicament al titular dels drets de còpia d'una obra (de la que pot ser-ne o no l'autor).

2.1. Drets dels autors

a) Drets morals

Els drets morals són irrenunciables (no s'hi pot renunciar, encara que òbviament pots triar si exercir-los o no i de quina manera), inalienables (no es poden alienar, no es venen, ni cedeixen, ni regalen a una altra persona) i imprescriptibles (no s'extingeixen, no caduquen ni s'esgoten pel pas del temps). Aquesta és una gran diferència amb l'altre grup de drets, els patrimonials (que són renunciables, alienables i temporals).

Pel que fa a la seva durada:

- El dret a la paternitat i el dret a la integritat són de durada indefinida, per tant s'han de respectar encara que l'autor hagi mort i amb independència de que hi hagi hereus o no que els puguin exercir.
- El dret de divulgació dura tota la vida de l'autor i 70 anys més després de la seva mort.
- El dret de modificació i el de retirada de l'obra del comerç, així com el d'accés a l'exemplar únic o rar de l'obra duren tota la vida de l'autor.

Quins drets morals hi ha?

- Decidir si l'obra ha de ser divulgada i de quina manera. Es refereix a la primera vegada que es dona a conèixer o s'ensenya a algú que està fora de l'esfera íntima de l'autor (ensenyar-la a un conegut per veure què li sembla o registrar-la no comporta divulgació, no; però presentar-la a un concurs, mostrar-la en públic, penjar-la a Internet, si). El sol fet d'haver creat una cosa no obliga a posar-ho en coneixement de ningú. Aquesta és la primera decisió que l'autor pren. Com és lògic, una obra només es pot divulgar una vegada (el dret s'esgota amb l'ús).
- Determinar si es divulgarà amb el seu nom, sota pseudònim o signe, o anònimament. És a dir, una vegada ha decidit que vol ensenyar allò que ha fet, pot fer-ho amb el seu nom real, fer-ne servir un de fals (pseudònim, àlies, nickname), fer servir un signe que l'identifiqui (nom comercial) o fins i tot fer-ho de manera anònima. Això, normalment, no vol dir que ningú conegui la seva identitat real, sinó que la coneix un nombre limitat de persones (el seu editor, els seus amics, la família, etc.) però que han acordat (mitjançant un pacte informal o un contracte, segons el cas) que no revelaran la seva identitat real sense el seu consentiment. Una cosa és que no es doni a conèixer el seu nom real i una de ben diferent és que no se sàpiga (o pugui saber-se) qui és l'autor. L'elecció d'un o altre mètode no altera

els drets que té com autor, però sí afecta a com podrà exercir-los (mitjançant una altra persona si preten cobrar alguna cosa, doncs ningú li farà una factura ni un contracte sense conèixer el seu nom real) i als terminis de durada (seran 70 anys des de que es divulga o publica l'obra, mentre segueixi essent anònima). En cas que esculli l'anonimat total, és important tenir maneres de provar que l'obra és creació seva, per si en un futur hi hagués conflictes sobre l'autoria. A més a més, aquest dret a no revelar la identitat (dret d'incògnit) és revocable: com autor, pot revelar el teu nom en el moment que ho consideri oportú.

- Exigir que es reconegui que és l'autor de l'obra. És a dir, té dret a demanar a tothom que si esmenta, ensenya, distribueix, etc. la seva obra digui qui l'ha fet (amb el seu nom real, o el seu pseudònim).
- Exigir el respecte a la integritat de l'obra. Pot demandar qualsevol deformació, modificació, alteració o atemptat contra ella que suposi un perjudici als seus legítims interessos o lesió de la seva reputació. Té dret a que la seva creació es conservi tal i com la va fer i a que no pugui ser alterada sense el seu consentiment quan això pugui perjudicar-lo a ell o a l'obra.
- Modificar la seva obra. Sempre que respecti els drets adquirits per tercers i les exigències de protecció de béns d'interès cultural. Pot canviar coses, però tenint en compte que des del moment en que la divulga o explota genera relacions amb altres persones que poden passar a tenir alguns drets sobre les obres que haurà de respectar (llicències, museus, exposicions, etc.). En alguns casos, si els canvis són importants, potser la millor opció sigui crear una obra derivada (una obra nova inspirada en l'anterior).
- Retirar l'obra del comerç. Si han canviat les seves conviccions intel·lectuals o morals (prèvia indemnització de danys i perjudicis als titulars de drets d'explotació, si n'hi ha). Si, posteriorment, decideix reprendre l'explotació haurà d'oferir primer els drets al seu anterior titular i en condicions raonablement semblants a les originàries. Pot canviar d'opinió i decidir que ja no vol que es vengui o ensenyi més la seva obra, pel motiu que sigui. Això sí, potser haurà de compensar a qui hagués comprat aquests drets que ja no podrà explotar més.
- Accedir a l'exemplar únic o rar de la seva obra, quan estigui en poder d'algú altre, a fi d'exercitar el dret de divulgació o qualsevol altre. Però no pot exigir el desplaçament de l'obra, sinó que haurà d'accedir a ella en el lloc i forma que provoquin menys incomoditats a qui la tingui (i l'indemnitzarà, si escau, pels danys i perjudicis que això li causi). Donat que els drets morals seran sempre seus, independentment d'on o en mans de qui estigui l'obra, té dret a accedir-hi en les condicions imprescindibles per poder exercir-los (i al seu càrrec, és clar). Per exemple, un fotògraf que vulgui accedir als originals o els negatius de les seves fotos, que estan dipositades a un diari o una editorial.

b) Drets patrimonials o d'explotació

L'autor té el dret exclusiu d'explotar (o sigui, treure profit de) la seva obra de qualsevol forma, i, en especial, mitjançant la seva reproducció, distribució, comunicació pública i transformació, que no es podran fer sense la seva autorització (tret de les excepcions previstes a la LPI). Els drets d'explotació són independents entre sí. O sigui, que l'autor és l'únic que pot decidir si vol explotar la seva obra (si es pot copiar, distribuir, comunicar públicament o fer altres obres a partir d'ella) i com (on, quan, de quina manera, qui, etc.).

Els drets d'explotació d'una obra duraran tota la vida de l'autor i setanta anys després de la seva mort o declaració de defunció. Els terminis de protecció es computaran des del dia 1 de gener de l'any següent al de la mort o declaració de defunció de l'autor o al de la divulgació lícita de l'obra

(si es va fer sota pseudònim o anònimament), segons procedeixi. Pels autors que van morir abans del 7/12/87 el termini és de 80 anys des de la defunció.

Quins són?

- La reproducció és la fixació directa o indirecta, provisional o permanent, per qualsevol mitjà i en qualsevol forma, de tota l'obra o d'una part, que permeti la seva comunicació o l'obtenció de còpies. És reproducció d'una creació visual la fotografia que s'obté d'una pintura o dibuix, també ho és la inclusió d'una il·lustració en un llibre o fulletó, a la premsa, en un anunci, etc., així com la seva estampació en qualsevol suport analògic (treballs editorials, merchandising cultural, usos publicitaris, audiovisuals, etc.) o en qualsevol suport digital, (en un suport multimèdia, en un banc d'imatges digital, etc.).
- La distribució és la posada a disposició del públic de l'original o de les còpies de l'obra, en un suport tangible, mitjançant la seva venda, lloguer, préstec o de qualsevol altra forma. Per exemple, en el cas d'una il·lustració o fotografia, podem parlar de llibres (de text, còmics, etc.), impressions en paper, pòsters, samarretes, tasses, xapes, adhesius, imans, etc., així com descàrregues de l'obra digitalitzada o en DVD, CD, etc. La consulta "in situ" no es considera distribució. Es considera un préstec la posada a disposició d'originals o còpies d'una obra per al seu ús per temps limitat i sense benefici econòmic o comercial directe ni indirecte sempre i quan el préstec es dugui a terme per mitjà d'un establiment obert al públic. No hi ha benefici econòmic o comercial quan el préstec doni lloc al pagament d'una quantitat que no excedeixi el necessari per cobrir les despeses de funcionament (no s'hi pot incloure l'import del dret de compensació per còpia privada).
- La comunicació pública és tot acte pel qual una pluralitat de persones pugui tenir accés a l'obra sense prèvia distribució d'exemplars a cadascuna d'elles. No es considerarà pública la comunicació quan es celebri dins d'un àmbit estrictament domèstic que no estigui integrat o connectat a una xarxa de difusió de qualsevol tipus. És a dir: representacions, exposicions, exhibicions, recitals, projeccions, emissions; la posada a disposició en línia (penjar-les a Internet: web, bloc, etc.).
- La transformació és la traducció, adaptació i qualsevol altra modificació de la seva forma de la qual es derivi una obra diferent.
- Compensació equitativa per còpia privada. La reproducció realitzada exclusivament per ús privat d'una obra divulgada en forma de llibre (per exemple) origina una compensació equitativa i única en favor de l'autor, editor, etc. Aquesta reproducció per ús privat, que no és objecte d'un ús col·lectiu ni lucratiu, està permesa per la Llei. Se suposa que aquesta còpia privada constitueix un perjudici (pels guanys deixats d'obtenir) pels autors i com que és molt difícil saber quantes còpies es fa cada persona i de què, s'havia creat un sistema que consistia en gravar el preu dels suports que poden contenir les còpies de les obres i així quan algú comprava el suport (CD, DVD, usb, disc dur, etc.), ja pagava indirectament per la còpia privada que potser faria, o potser no. En això consistia el famós cànon digital. Davant la forta impopularitat del cànon i les advertències rebudes des de la Unió Europea, que considerava abusiu l'esmentat cànon digital, mitjançant el "Decret Llei 20/2011, de mesures urgents en matèria pressupostària, tributària i financera per a la correcció del dèficit públic", es va procedir a la supressió de la compensació equitativa per còpia privada, que serà substituïda per un pagament a càrrec dels Pressupostos Generals de l'Estat, que actualment es troba en ple desenvolupament reglamentari.

2.2. Drets dels productors de fonogrames:

Autoritzar-ne la reproducció, comunicació pública i distribució.

Durada: els 50 anys posteriors a la fixació, però si es publiquen dins d'aquest període, hi ha un termini de 50 anys des de la publicació.

2.3. Drets dels productors de gravacions audiovisuals

Autoritzar-ne la reproducció, comunicació pública i distribució. També tenen els drets d'explotació de les fotografies que es facin durant el procés de producció de la gravació audiovisual. Durada: els 50 anys posteriors a la gravació, però si es divulga dins d'aquest període, hi ha un termini de 50 anys des de la divulgació.

2.4. Drets de les meres fotografies

Autoritzar-ne la reproducció, comunicació pública i distribució durant un període de 25 anys des de la seva realització

3. El Domini públic

El concepte de Domini Públic no és el mateix o no té el mateix règim a tots els països. A l'estat Espanyol, els drets morals que té l'autor són irrenunciables, inalienables i imprescriptibles, pel que mai podran ser de domini públic (l'obra mai deixarà de ser una creació seva). En canvi, els drets d'explotació o de propietat intel·lectual funcionen d'una altra manera: no poden passar a domini públic mentre estiguin vigents, però en el moment en que s'extingeixin (passat el termini de 70 anys després de la mort de l'autor, en la majoria dels casos), aquests drets d'explotació de l'obra passaran a ser de domini públic.

Les obres de domini públic poden ser utilitzades per qualsevol (es poden copiar, distribuir, comunicar i fer-ne obres derivades, etc. amb o sense ànim de lucre), sempre que se'n respecti l'autoria i la integritat.

En altres països, no obstant, la normativa de drets d'autor permet que els autors voluntàriament, encara que el termini de vigència dels seus drets no hagi acabat, renunciïn als drets patrimonials sobre la seva obra i els cedeixin al domini públic (mantenint la paternitat sobre l'obra). Domini públic en aquests casos s'acostuma a abreujar com PD (de l'anglès public domain).

No s'ha de confondre una cosa que és de domini públic (és de tothom) amb una cosa que no té amo (no és de ningú), ni tampoc amb una obra que està subjecta a una llicència lliure.

4. Excepcions a l'explotació exclusiva: usos permesos. Fair use.

Com que les obres protegides pel dret de propietat intel·lectual són béns de caràcter cultural, estan subjectes a certs usos gratuïts i sense necessitat de permís, que constitueixen els límits als drets exclusius d'explotació. Això es justifica en drets constitucionals com la llibertat d'expressió i el dret a la educació i investigació.

En els sistemes subjectes al copyright (com Estats Units) hi ha el sistema del fair use (ús just), que permet fer servir una obra per propòsits de crítica, comentari, informació i notícies, ensenyança, o investigació. Per determinar si un ús concret és just o no es té en compte: la finalitat i caràcter del ús (comercial, lucratiu, etc.), la naturalesa de l'obra, la quantitat i qualitat de la part utilitzada en relació al total de l'obra i l'efecte de l'ús sobre el mercat potencial o valor de l'obra.

A l'estat espanyol, la Llei preveu una sèrie de casos taxats (aquests i cap altre):

- a) Reproduccions provisionals: són les que no tenen per elles mateixes una significació econòmica independent, són transitòries o accessòries i formen part integrant i essencial d'un procés tecnològic la finalitat del qual és facilitar o bé una transmissió en xarxa entre terceres parts per un intermediari, o bé una utilització lícita. Són còpies tècniques que es duen a terme

- necessàriament encara que no es descarregui l'obra (com succeeix amb l'streaming o amb els cercadors).
- b) Còpia privada: la reproducció, en qualsevol suport, d'obres ja divulgades quan la faci una persona física per ús privat a partir d'obres a les que hagi accedit legalment i la còpia obtinguda no sigui objecte d'una utilització col·lectiva ni lucrativa.
  - c) Seguretat i procediments oficials: quan una obra es reproduueixi, distribueixi o comuniqui públicament amb finalitats de seguretat pública o pel correcte desenvolupament de procediments administratius, judicials o parlamentaris.
  - d) Discapacitats: actes de reproducció, distribució i comunicació pública d'obres ja divulgades que es facin en benefici de persones amb discapacitat, sense finalitat lucrativa, que guardin una relació directa amb la discapacitat i es duguin a terme mitjançant un procediment o mitjà adaptat a la discapacitat.
  - e) Cita: és lícita la inclusió (literal) en una obra pròpia de fragments d'obres alienes de naturalesa escrita, sonora o audiovisual, així com la d'obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu, sempre que es tracti d'obres ja divulgades i la seva inclusió es faci a títol de cita o per fer-ne un anàlisi, comentari o judici crític. Només podrà realitzar-se amb finalitats docents o d'investigació, en la mesura justificada per la finalitat i indicant la font i el nom de l'autor. En el cas de les obres de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu es permet fer servir l'obra sencera i no només fragments.
  - f) Això també inclou les ressenyes (article breu sobre l'existència o crítica d'una obra) i les revistes de premsa.
  - g) Il·lustració de l'ensenyament: el professorat de l'educació reglada (la que dona lloc a l'expedició d'un títol oficial) pot realitzar actes de reproducció, distribució i comunicació pública de petits fragments d'obres o d'obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu, exclosos els llibres de text i els manuals universitaris, quan siguin únicament per la il·lustració de les seves activitats educatives a les aules, en la mesura justificada per la finalitat no comercial que es persegueixi, sempre que es tracti d'obres ja divulgades i, excepte que resulti impossible, s'inclouin el nom de l'autor i la font.
  - h) Paròdia: és una imitació burlesca de l'obra que no implica risc de confusió amb la mateixa ni li suposa un dany a l'obra original o al seu autor. L'obra parodiada ha d'haver estat divulgada amb anterioritat.
  - i) La Reproducció, préstec i consulta d'obres mitjançant terminals especialitzats en determinats establiments (art. 37 LPI):

1. Los titulares de los derechos de autor no podrán oponerse a las reproducciones de las obras, cuando aquéllas se realicen sin finalidad lucrativa por los museos, bibliotecas, fonotecas, filmotecas, hemerotecas o archivos de titularidad pública o integradas en instituciones de carácter cultural o científico y la reproducción se realice exclusivamente para fines de investigación o conservación.

2. Asimismo, los museos, archivos, bibliotecas, hemerotecas, fonotecas o filmotecas de titularidad pública o que pertenezcan a entidades de interés general de carácter cultural, científico o educativo sin ánimo de lucro, o a instituciones docentes integradas en el sistema educativo español, no precisarán autorización de los titulares de derechos por los préstamos que realicen.

Los titulares de estos establecimientos remunerarán a los autores por los préstamos que realicen de sus obras en la cuantía que se determine mediante Real Decreto. La remuneración se hará efectiva a través de las entidades de gestión de los derechos de propiedad intelectual.

Quedan eximidos de la obligación de remuneración los establecimientos de titularidad pública que presten servicio en municipios de menos de 5.000 habitantes, así como las bibliotecas de las instituciones docentes integradas en el sistema educativo español.

El Real Decreto por el que se establezca la cuantía contemplará asimismo los mecanismos de colaboración necesarios entre el Estado, las comunidades autónomas y las corporaciones locales para el cumplimiento de las obligaciones de remuneración que afecten a establecimientos de titularidad pública.

3. No necesitará autorización del autor la comunicación de obras o su puesta a disposición de personas concretas del público a efectos de investigación cuando se realice mediante red cerrada e interna a través de terminales especializados instalados a tal efecto en los locales de los establecimientos citados en el anterior apartado y siempre que tales obras figuren en las colecciones del propio establecimiento y no sean objeto de condiciones de adquisición o de licencia. Todo ello sin perjuicio del derecho del autor a percibir una remuneración equitativa.

5. Tots els drets reservats. Alguns drets reservats.

5.1. Contractes de cessió de drets. Llicències.

- La cessió sempre es limita al dret o drets cedits, a les modalitats d'explotació expressament previstes i al temps i àmbit territorial que es determinin. Es poden cedir els drets amb contraprestació (a canvi d'alguna cosa) o sense (gratuitament). Si és amb contraprestació, aquesta pot ser una quantitat fixa (tant alçat) o bé un tant per cent sobre els ingressos de l'explotació (número d'exemplars venuts, descàrregues, etc.).
- La cessió es refereix als mitjans que es detallen o, si és genèrica, als que existeixin en aquell moment, pel que no afecta a les modalitats d'utilització o mitjans de difusió inexistents o desconeguts en el moment de la cessió. Si posteriorment n'apareix un de nou, no estarà cedit ni autoritzat, i per tant, la nova modalitat d'explotació seguirà sent exclusivament de l'autor.
- Si no es diu la durada s'entén que és per 5 anys i si no es diu el territori, pel país on té lloc la cessió.
- Cessió Exclusiva: cal dir expressament que ho és. En aquest cas, el cessionari, dins de l'àmbit de la cessió (territorial i de modalitats), podrà explotar l'obra amb exclusió de qualsevol altra persona, inclòs el propi cedent (autor), i, si no es diu res (excepte pacte en contrari), podrà concedir autoritzacions no exclusives a tercers. També podrà, amb independència de que l'autor (cedent) ho faci o no, perseguir les violacions que afectin als seus drets o interessos, és a dir, si creu que l'actuació d'un tercer vulnera o infringeixi els drets que té cedits, pot actuar contra ell (judicial o extrajudicialment).
- Cessió No exclusiva: el cessionari podrà utilitzar l'obra d'acord amb els termes de la cessió i en concurrència tant amb altres cessionaris com amb el propi cedent (autor). Aquest dret serà intransmissible (no podrà concedir llicències a tercers, que hauran de demanar-les a l'autor).
- Un acord de llicència és un contracte entre un titular de drets de propietat intel·lectual (llicenciant) i altra persona que rep l'autorització d'utilitzar aquest drets (llicenciatari) a canvi d'un pagament acordat prèviament o amb caràcter gratuït.

5.2. Copyleft. Llicències obertes/lliures. Creative Commons.

- Els diferents tipus de llicències lliures són una de les maneres de exercir o gestionar els diversos drets dels autors, seguint el concepte d'"alguns drets reservats" (en oposició al molt restrictiu "tots els drets reservats" però sense arribar al "es cedeixen tots els drets"). Per l'autor, les "llicències tipus" (amb uns continguts prèviament redactats i adaptats i que gaudeixen d'un, cada vegada més, ampli reconeixement) són un instrument que els permet atorgar algunes

Llicències de manera genèrica i no exclusiva a qualsevol persona, i així evitar-se que li demanin permís cada vegada que algú vulgui fer servir la seva obra i donar d'entrada l'autorització corresponent pels supòsits que té clar que vol autoritzar. Les diverses combinacions permeten que en els supòsits en que l'autor no tingui clar que vol donar una autorització genèrica, es mantingui la limitació (la reserva de drets) que existeix per defecte, de manera que qualsevol interessat en l'ús hagi de demanar autorització (i l'autor decidirà atorgant-la o no en funció de cada cas).

- Les anomenades llicències lliures no impliquen necessàriament que l'autor renunciï a guanyar diners amb l'obra, ni que es pugui fer de tot amb elles de manera gratuïta. Lliure o obert no és el mateix que gratis. L'autor manté alguns drets segons les seves necessitats i interessos, que venen especificats en la pròpia llicència de l'obra. Per exemple, de vegades es permet l'ús comercial –qualsevol pot utilitzar-la amb finalitats lucratives- i de vegades no –per poder obtenir un benefici econòmic o similar primer haurà de contactar amb el creador i demanar-li el permís pertinent i/o arribar a un acord (econòmic, normalment). Així mateix, les obres amb aquest tipus de llicència es poden vendre. El creador és lliure de fer-ho com cregui convenient: directament o arribant a un acord amb algun intermediari (distribuidora, editorial, etc.).
- Totes aquestes llicències entren en vigor després d'acceptar les disposicions que s'hi contenen, ja sigui d'una manera expressa (en algunes ocasions es duu a terme una mena de registre a la web, que permet deixar constància del coneixement i acceptació de les condicions abans de poder accedir a l'obra; en altres, el simple exercici del dret de còpia, difusió o modificació de l'obra autoritzada per la llicència implica l'acceptació tàcita de les disposicions d'aquesta). Les llicències tenen la mateixa vigència que els drets d'autor associats a l'obra (sempre que no s'indiqui el contrari).
- En cas que algú realitzi un ús que no respecti els termes de la llicència, perdrà automàticament els drets concedits (i podrà ser demandat, etc.).
- El Copyleft és una pràctica en l'exercici el dret d'autor que consisteix en permetre la lliure distribució de còpies i versions modificades d'una obra, exigint que els mateixos drets siguin preservats en les versions modificades. Es pot utilitzar per obres d'art, cultura, ciència, o qualsevol tipus d'obra o treball creatiu que sigui objecte de drets d'autor. És més aviat un conjunt de principis que regeixen l'exercici dels drets de la propietat intel·lectual que un grup o sistema de llicències en sí mateix, ja que n'hi ha de diversos tipus i orígens, fins i tot algunes concebudes especialment per a cert tipus d'obres. En general, el seu objectiu és garantir que cada persona que rep una còpia d'una obra pugui fer-la servir, modificar-la i redistribuir la pròpia feina i les versions que se'n derivin. De vegades se'n permet l'ús comercial i de vegades no, depenent dels drets que vulgui cedir l'autor. Són d'aquests tipus les llicències GNU, Software lliure, Creative Commons, Colorluris, Art Lliure, etc.
- Les llicències Creative Commons. Pel que fa als drets morals, la única cosa que es preveu expressament és la obligació de que aquell que utilitzi l'obra citi el nom de l'autor. Però no s'ha d'oblidar que segueix sent aplicable allò que disposa la LPI. Que es demani expressament que es reconegui l'autoria no vol dir que només es vulgui tenir el dret al reconeixement, qualsevol persona seguirà estant obligada a respectar la resta de drets que té l'autor i que no són objecte de la llicència.
- Es concedeix una llicència no exclusiva, d'àmbit mundial, durant tot el termini en que estiguin vigents els drets de propietat intel·lectual (drets d'explotació), que permet, amb caràcter genèric, reproduir, distribuir i comunicar l'obra i incorporar-la a col·leccions. A més a més, s'imposen algunes restriccions, amb la intenció de preservar el caràcter lliure: no es poden posar condicions sobre ella ni restringir-ne l'accés, ni sublllicenciar-la (si la sublllicència resulta més limitativa que la pròpia llicència CC), cal mantenir tots els avisos sobre propietat intel·lectual i indicar l'autor i la font i un link a la URL que contingui els termes de la llicència. En cas que sigui

una obra derivada cal fer-ho constar.

- Las diverses combinacions permeten configurar una llicència a mida, decidint si s'autoritza o no el seu ús comercial, si s'autoritzen o no les obres derivades i si s'exigeix o no que aquestes mantinguin la mateixa llicència que l'obra original. El reconeixement de l'autor és comú a totes les llicències, ja que la Llei espanyola no permet que l'autor hi renunciï. Una vegada escollida la més convenient, es poden descarregar els logos o símbols que la representen per incorporar-los al suport digital o analògic i, a més a més, es pot aplicar un codi digital per què les màquines puguin llegir-lo i els motors de cerca i altres aplicacions identifiquin i mostrin aquesta informació.

Las licencias

Atribución
CC BY

Esta licencia permite a otros distribuir, remezclar, retocar, y crear a partir de tu obra, incluso con fines comerciales, siempre y cuando te den crédito por la creación original. Esta es la más flexible de las licencias ofrecidas. Se recomienda para la máxima difusión y utilización de los materiales licenciados.

[Ver Resumen de la licencia](#) | [Ver Código Legal](#)

Atribución-Compartirigual
CC BY-SA

Esta licencia permite a otros remezclar, retocar, y crear a partir de tu obra, incluso con fines comerciales, siempre y cuando te den crédito y licencien sus nuevas creaciones bajo condiciones idénticas. Esta licencia suele ser comparada con las licencias "copyleft" de software libre y de código abierto. Todas las nuevas obras basadas en la tuya portarán la misma licencia, así que cualesquiera obras derivadas permitirán también uso comercial. Esa es la licencia que usa Wikipedia, y se recomienda para materiales que se beneficiarían de incorporar contenido de Wikipedia y proyectos con licencias similares.

[Ver Resumen de la licencia](#) | [Ver Código Legal](#)

Atribución-SinDerivadas
CC BY-ND

Esta licencia permite la redistribución, comercial o no comercial, siempre y cuando la obra circule íntegra y sin cambios, dándote crédito.

[Ver Resumen de la licencia](#) | [Ver Código Legal](#)

Atribución-NoComercial
CC BY-NC

Esta licencia permite a otros distribuir, remezclar, retocar, y crear a partir de tu obra de modo no comercial, y a pesar de que sus nuevas obras deben siempre mencionarte y mantenerse sin fines comerciales, no están obligados a licenciar sus obras derivadas bajo las mismas condiciones.

[Ver Resumen de la licencia](#) | [Ver Código Legal](#)

Atribución-NoComercial-Compartirigual
CC BY-NC-SA

Esta licencia permite a otros distribuir, remezclar, retocar, y crear a partir de tu obra de modo no comercial, siempre y cuando te den crédito y licencien sus nuevas creaciones bajo condiciones idénticas.

[Ver Resumen de la licencia](#) | [Ver Código Legal](#)

Atribución-NoComercial-SinDerivadas
CC BY-NC-ND

Esta licencia es la más restrictiva de nuestras seis licencias principales, permitiendo a otros descargar tus obras y compartirlas con otros siempre y cuando te den crédito, pero no permiten cambiarlas de forma alguna ni usarlas comercialmente.

[Ver Resumen de la licencia](#) | [Ver Código Legal](#)

5.3. Contractes especials

- Contracte d'edició (art. 58 i ss LPI)
- Obres cinematogràfiques i audiovisuals (art. 86 i ss LPI)
- Programes d'ordinador (art. 95 i ss LPI)

6. Consentiment per fer servir continguts (amb drets de propietat intel·lectual) fets per menors.

- En cas que es vulgui fer servir alguna obra feta per una persona menor d'edat, cal tenir molt present que d'acord amb la LPI, l'autor és el menor i per tant els drets de propietat intel·lectual que se'n deriven (tant morals com patrimonials) són seus; però per poder-los exercir caldrà que ho facin mitjançant els seus tutors o representants legals.
- La única excepció: que tinguin entre 16 i 18 anys i estiguin vivint de manera independent amb coneixement dels seus pares, en aquest cas, podran exercir per ells mateixos els drets que els corresponguin com creadors.
- Això vol dir que caldrà informar els pares (o tutors) i demanar-los el consentiment abans de fer servir (publicar, difondre, reproduir, etc.) una obra feta per un menor. En aquests casos no n'hi ha prou amb el consentiment del menor en termes legals.

7. Les obres òrfenes. Propers canvis a la UE.

Es consideren obres òrfenes aquelles que estan subjectes a drets d'autor però de les quals se'n desconeix el titular dels drets. El problema rau en què les institucions que tenen les obres ho tenen molt difícil per esbrinar qui és el titular dels drets per poder-li demanar permís per fer una determinada explotació. Això és degut a que la normativa és força complicada, afecta a diversos països, la durada dels drets és molt llarga i això fa que passin per moltes mans i el rastre es perdi fàcilment, i el cost que té fer-ho. La situació impedeix l'accés, conservació i posada a disposició del públic una gran quantitat d'obres que a més es van deteriorant, quan actualment hi ha molts i molt bons mitjans per fer-ho.

La UE està tramitant una proposta de directiva sobre las obres òrfenes per tal de facilitar a institucions públiques, com biblioteques, museus i altres organismes públics, la utilització del treball d'artistes que no han reclamat els drets d'autor de la seva obra. Es pretén regular la identificació d'aquesta mena d'obres i també permetre que els propietaris dels drets reclamin una compensació si s'ha fet ús d'una obra que no era òrfena. També pretén protegir a les institucions públiques de pagar molts diners en indemnitzacions. L'objectiu és evitar la situació actual on les institucions públiques mantenen sovint aquestes obres ocultes per por a ser denunciades pels titulars dels drets. De vegades el 70% de la col·lecció d'una institució són obres òrfenes.

Aquesta proposta és un avanç però el seu abast és molt limitat i els seus detractors posen de manifest que no solucionarà gaire el problema, doncs té moltes mancances: només es fixa en les institucions de titularitats pública i deixa fora les institucions privades dedicades a la cultura, preservació i investigació i els particulars; s'imposa a qui pretén fer servir l'obra que segueixi uns passos perquè aquesta sigui declarada òrfena; i només s'autoritzen els usos destinats a la conservació i restauració de l'obra, i a la facilitació de l'accés amb fins educatius i culturals, de manera que qualsevol explotació comercial o econòmica directa on indirecta queda fora.

A més, la Directiva, que s'haurà de fer efectiva a cada país en els propers dos anys, no ha entrat a tocar altres temes respecte dels quals fa anys que els experts i els ciutadans reclamen canvis profunds: la durada dels drets d'explotació; el monopoli de les grans productores, discogràfiques i grups editorials; l'abús de demandes judicials per infraccions de copyright absurdes; abordar d'una manera coherent els canvis produïts en la cultura i la explotació que se'n fa a causa d'Internet, les descàrregues, els enllaços; la manca d'un règim de fair use o ús legítim que sigui raonable; etc.

Podeu llegir el nostre article sobre la importància del Domini Públic i la situació de les obres òrfenes [al Bloc de Lex Go!](#) Hi trobareu un resum de la normativa aplicable i de la problemàtica actual.

Més informació sobre la regulació Europea:

<http://www.europarl.europa.eu/news/es/headlines/content/20120706STO48456/html/Las-'obras-hu%C3%A9rfanas'-europeas-muy-pronto-accesibles-en-forma-electr%C3%B3nica>

http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/businesses/intellectual_property/mi0084_es.htm

8. Les pàgines d'enllaços.

A data d'avui, els diferents tribunals espanyols que s'han hagut d'enfrontar a demandes civils o penals contra pàgines d'enllaços han resolt en el sentit que aquests webs no infringeixen la propietat intel·lectual i/o no cometen cap delictes. Els motius depenen de cada cas, però habitualment falten tots o algun dels elements infractors necessaris (ànim de lucre, no allotgen els continguts, etc.).

Actualment està en vigor una reforma que es va anomenar Llei Síndic i que ha creat un procediment administratiu sui generis per tal que un organisme del govern pugui tancar pàgines web a petició dels titulars dels drets de propietat intel·lectual, sense que cap jutge s'hagi pronunciat prèviament sobre si hi ha hagut o no una infracció d'aquests drets. Aquesta llei i la seva manera de ser aplicada són durament criticades per molts col·lectius, inclosos els advocats especialitzats en la matèria. Durant els darrers dies s'ha sabut que el govern està treballant en una altra modificació legal que sembla que permetrà encara més mesures restrictives sense control judicial.

Podeu trobar més informació sobre aquest tema en els blocs d'alguns advocats especialitzats en el tema:

<http://descargalegal.blogs.lexnova.es/>

<http://www.jprenafeta.com/blog/>

<http://derechoenred.com/blog/>

<http://davidbravo.es/>

9. Opcions per fer servir obres alienes. Què puc fer?

L'accés a la cultura és un dret humà comú a totes les persones. El seu exercici, però, es regeix per multitud de normes i regles, més o menys clares i més o menys discutibles. A continuació pots trobar algunes coses que pots fer amb les obres alienes:

- Pots explotar com vulguis les obres que no estan subjectes a drets d'autor (com els textos legals, resolucions judicials i disposicions administratives).
- Pots explotar com vulguis (sense demanar permís i sense haver de pagar res a ningú), respectant els drets morals, les obres que formen part del domini públic. Has d'assegurar-te de que han passat els terminis corresponents per l'extinció dels drets (que poden ser diferents en funció del tipus d'obra, l'autor i el país). Existeixen diversos llocs web on estan a disposició de tothom una gran quantitat d'obres (fotos, llibres, música, pel·lícules, etc.) que són de domini públic.
- Pots explotar de la manera que indiqui el seu autor, les obres subjectes a llicències lliures (no exclusives). Segueix les instruccions que s'indiquin al lloc web o bloc de l'autor o bé la plataforma on es trobin allotjades les llicències (moltes t'informen al costat de cada obra de les condicions de la llicència i algunes fins i tot et permeten gestionar el permís des del propi lloc web, pagant o no).
- Pots explotar de la manera pactada en el contracte de llicència (exclusiva o no) que hagi subscrit amb l'autor les obres objecte del mateix.
- Pots fer ús de les excepcions que la llei preveu a la necessitat d'autorització de l'autor (límits legals als drets de propietat intel·lectual).
- No oblidis que: La persona que adquireixi la propietat del suport al que s'hagi incorporat una obra no té, per aquest sol fet, cap dret d'explotació sobre l'obra. Si ets el propietari de l'original d'una obra d'arts plàstiques o d'una obra fotogràfica, tens dret a exposar-la públicament encara

- que no hagi estat divulgada, excepte que l'autor hagués exclòs expressament aquest dret quan te la va transmetre. L'autor podrà oposar-se a l'exercici d'aquest dret, si considera que l'exposició es realitza en condicions que perjudiquen el seu honor o reputació professional.
- g) En la resta de casos, hauràs de contactar amb l'autor o el titular del dret i demanar-li una autorització expressa.
  - h) El símbol © fa referència al dret de còpia (copyright) que protegeix obres intel·lectuals. Serveix, per qualsevol legislació, per identificar al titular o cessionari exclusiu del dret d'explotació sobre l'obra. Aquest símbol pot fer-se servir en l'estat espanyol (acompanyat o no de la frase "tots els drets reservats") per indicar qui té reservats els drets sobre l'explotació de l'obra: © nom de l'autor o cessionari i data de divulgació o publicació de l'obra.
  - i) Tots els sistemes de llicències lliures tenen els seus propis símbols per identificar-se i diferenciar uns tipus dels altres, en les seves pàgines web trobaràs informació sobre el significat de cada símbol i els usos que permet.

BIBLIOGRAFIA

➤ **Normativa de referència**

- Constitució Espanyola de 1978
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/constitucion.html
- LSSICE Llei 34/2002, de 10 de juliol, de Serveis de la Societat de la Informació i el Comerç Electrònic
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/l34-2002.t1.html#a1
- LPI Reial Decret Legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual, regularitzant, aclarint i harmonitzant les disposicions legals vigents sobre la matèria
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/rdleg1-1996.html